Tafsiira Suuratu Yuusuf-Kutaa 22

Description

Kutaa darbe keessatti Yuusuf tooftaa baasun obboleessa isaa Biniyaaminiin akka of biratti hanbisee ilaalle turre. Ammas, itti fufuun Biniyaamin erga fudhatamee booda wanta obboleeyyan kurnan hojjatan ilaalla:

فَلَمَّا ٱسْتَيْـَٔسُوا۟ مِنْهُ خَلَصُوا۟ نَجِيًّا ۖ قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوٓا۟
أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُم مَّوْثِقًا مِّنَ ٱللَّهِ وَمِن قَبْلُ مَا فَرَّطتُمْ
فِى يُوسُفَ ۖ فَلَنْ أَبْرَحَ ٱلْأَرْضَ حَتَّىٰ يَأْذَنَ لِىٓ أَبِىٓ أَوْ يَحْكُمَ ٱللَّهُ لِى ۖ وَهُوَ
خَيْرُ ٱلْحَٰكِمِينَ ٨٠

â€œ**Yommuu isa irraa abdii kutatan, maqoof kophaatti bahan. Isaan keessaa inni guddaan ni jedhe, â€˜Abbaan keessan maqaa Rabbiitiin kakuu akka isin irraa fuudhee fi kana duras Yuusufin ilaalchise wanta daangaa darbitan hin beektanii? Kanaafu, hanga abbaan kiyya naaf hayyamutti yookiin Rabbiin naaf murteessutti malee dachii [MÄ±sÄ±r] gadi hin lakkisu. Inni caalaa warra murtii dabarsaniiti.â€•** Suuratu Yuusuf 12:80

Ilmaan Yaâ€™quub (A.S) yommuu Yuusuf Binimaayinin isaaniif gadi dhiisuu irraa abdii muratan, rakkoo cimaa keessaa hin baanetti kufan. Wanta hojjachuu qaban namoota biroo irraa addaan bahuun dhoksaan mariâ€™achuu jalqaban. Maqoo jechuun dhoksaan mariâ€™achuudha. Isaan keessaa obboleessi umriin ykn aqliin guddaa taâ€™e akkana jechuun isaan waqqasee: Sila abbaan keessan maqaa Rabbiitiin kakuu cimaa isin irraa hin fuunee? (â€˜Yoo marfamtan malee akka Biniyaamiinin of waliin fiddan maqaa Rabbiitiin kakadhaaâ€™ isiniin hin jenne?) Ammas tana dura dhimma Yuusuf keessatti daangaa akka darbitan hin beektanii? Yuusufin ni eegna jechuun abbaa irraa fuutanii ergasii eelatti isa darbitan. Ani fuula abbaa kiyya ittiin qunnamu hin qabu. Kanaafu, hanga abbaan kiyya akka gara isaatti deebiâ€™uu naaf hayyamutti yookiin Rabbiin dhimma biraa naaf murteessutti malee ani biyya Misir tana gadi hin lakkisu. Dhugumatti Rabbiin hunda caalaa murti gaarii fi haqaa kan dabarsuudha.â€•

Ilmi hangafaa kuni garmalee saalfachuu irraa kan kaâ€™e gara abbaatti deebiâ€™u hin barbaanne. Haala ofii Rabbii oltaâ€™aatti iyyate. Obboleeyyan isaa hafaniis maal jechuu akka qaban itti himuun gara abbaatti erge:

﴿ٱرْجِعُوٓا۟ إِلَىٰٓ أَبِيكُمْ فَقُولُوا۟ يَٰٓأَبَانَآ إِنَّ ٱبْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَآ إِلَّا بِمَا عَلِمْنَا
وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَٰفِظِينَ ﴿٨١﴾ وَسْـَٔلِ ٱلْقَرْيَةَ ٱلَّتِى كُنَّا فِيهَا وَٱلْعِيرَ ٱلَّتِىٓ أَقْبَلْنَا
فِيهَا ۖ وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ ﴿٨٢﴾﴾

Gara abbaa keessanii deebiâ€™atii, â€œYaa abbaa keenya! Dhugumatti ilmi kee hate. Wanta beekne malee ragaa hin baanu. Nuti warra gheeybi (wanta dhokataa) eeganii miti. Ganda nuti keessa turree fi garee daldaltootaa waliin dhufne gaafadhu. Dhugumatti nuti dhugaa dubbattoota. **â€• jedhaan.** (Suuratu Yuusuf 12:81-82)

Kana jechuun yaa abbaa keenya ilmi kee Biniyaamin xaasaa mootichaa ni hate. Xaasaan feâ€™aa isaa keessatti argame. Sababa kanaan, ministeerri Misir isa fudhate. Nuti wanta hin beekneen obboleessa keenya kana irratti ragaa hin baanu. Garuu wanta arginee fi beeknee qofaan ragaa baana. Sababni isaas, xaasaan mootichaa feâ€™aa isaa keessaa kan baafamu taâ€™e argine.

â€œNuti warra gheeybi (wanta hin mulâ€™anne) eeganii miti.â€• Kana jechuun yommuu kakuu keenya siif kenninu obboleessi keenya akka hatu hin beekne. Wanta gara fuunduraatti uumamu hin beeknu. Asitti â€˜eegunâ€™- beekumsa qabaachudha. Nuti wanta hin mulâ€™anne hin beeknu. Osoo gheeybi kan beeknu taanee silaa Biniyaaminin sirraa fuune hin deemnun.

Yaa abbaa keenya dubbii keenya keessatti yoo nu shakkite, magaalaa Misir nuti keessa turree fi garee daldaltoota waliin dhufne gaafadhu.

Magaalaan Misir bakka feâ€™aa Biniyamiin keessaa xaasaan baafameedha. Magaalaa gaafachu jechuun ummata achi keessa jiraatan gaafachuudha. Isaan gaafachun kan dandaâ€™amu takkaa nama itti erguun takkaa immoo mataa ofiitiin deemudha.[1]

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا ۖ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ۖ عَسَى ٱللَّهُ أَن
يَأْتِيَنِى بِهِمْ جَمِيعًا ۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾

[Yaâ€™quubis] ni jedhe, â€œLakki, nafseen teessan waa isiniif miidhagsite. Obsa bareedatu [naaf mala]. Tarii Rabbiin hunda isaanitu naaf fida. Dhugumatti Inni Beekaa, Ogeessa.â€• [Suuratu Yuusuf 12:83]
Miidhaginna Qurâ€™aanaa mee ilaali, akkamitti dubbii hin barbaachisne irra akka utaalee. Hangafa malee obboleeyyan gara Filisxeemitti ni deebiâ€™an, Yaâ€™quubis oduu gaddisisaa ni qunname. â€œ

Lakkiâ€¦â€• jedhe. Kana jechuun â€˜Lakki! wanti isin jettan dhugaa miti.â€™ Yaâ€™quub Biniyaamin gonkumaa akka hin hanne qalbii isaa keessatti ni beeka.

Akkasumas, obboleeyyan kana dura akka soban ni beeke, kanaafu muxannoo irratti hundaaâ€™e isaan irratti murteesse. Akkuma Saâ€™adin jedhe, â€œ*Soba dubbachuun rukutta cimaa madaa namarratti hanbisuun wal fakkaata. Madaan osoo fayyeellee gadaanisni (mallattoon) ni tura*. Mee ilaali, obboleeyyan Yuusuf yeroo darbe soba guddaa waan dubbataniif, yeroo kanatti dhugaa haa dubbataniyyu malee Yaâ€™quub isaan amanuu hin dandeenye.[2] Kanaafu, dubbiima yommuu oduu Yuusufin itti dhufan dubbate asittis dubbate: â€˜â€¦**nafseen teessan waa isiniif miidhagsite.â€™**

Yaâ€™quub nama obsa guddaa qabu akka taâ€™etti beekkama. Duraan Yuusufin dhabuu isaatiif jabeenya fakkeenya namaaf taâ€™u agarsiisee. Kunoo asittis wantuma wal fakkaatu hojjachuuf waadaa gale: *fasabrun jamiil* (Obsa bareedaa). Obsa bareedaa jechuun obsa dallansuun keessa hin jirree fi Rabbiin malee namootatti himachuun keessa kan hin jirreedha.

â€œTarii Rabbiin hunda isaanitu naaf fida.â€• Kana jechuun Rabbiin hunda isaaniitu akka naaf fidu nan abdadha. Yaâ€™quub (aleyh salaam) Rabbiin Yuusufin, Biniyaamini fi obboleessa hangafaa akka isaaf fidu abdii guddaa qaba. Yaâ€™quub gaddi guddaan isa haa qunnamuyyu malee, Rabbiin akka isa hin mufachiifne iimaana cimaa qaba. Barnoonni asirraa fudhannu, nuti waaâ€™ee Rabbi ilaalchisee yaada hundarra gaarii taâ€™e qofa qabaachu qabna. Jecha biraatin zanni toluudha. Osoo hanga fedhe rakkoon nutti baayâ€™ateelle, Rabbiin rakkoo kana keessaan waan gaarii gonkumaa nuti hin yaanne akka nuuf fidu abdachuudha.

Faallaan kanaa, nama iimaana dadhabaa qabuudha. Qormaata jalqabaa dhayameen rakkoo himachuu baayâ€™isa. â€œYaa Rabbii! Kuni maaliif natti raawwatamaa? Rabbiin maaliif akkana na godhaa?â€• jedha. Akkuma qormaanni (musiibaan) isatti dabalamuun, iimaanni isaa himannaa irraa gara amanti ofii gaafachu, dhumarratti kafaruutti deema. Seenaan Ibliis balaa murti Rabbii gaafachu sirritti ifa godha. â€˜Ani nama suphee irraa uumame caalaâ€™ jechuun Aadamiif sujuudu ni dide. Sababa kanaan, Iblis hunda caalaa kan kasaare taâ€™e. Gaafi isaatiin hanga Guyyaa Murtiitti Rabbiin jireenya isaa ni dheeresse. Garuu Ibliis dachii keessa badii babalâ€™isuuf yeroo kanatti fayyadama. Warri amanan (muâ€™mintoonni) yeroo rakkoo Rabbiif of gadi qabu, daran Isatti dhiyaatu.[3] Sababni isaas, â€œ **Dhugumatti Inni Beekaa, Ogeessa.â€•** Kana jechuun Rabbiin haala namni keessa jiru sirritti Kan beekudha, hojii fi murti Isaa keessatti ogeessa. Wanta hojjatu hunda haala sirriin hojjata, murti sirrii dabarsa. (Kanaafu, Inni hojii fi murti Isaa keessatti hin gaafatamu.)

وَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَٰٓأَسَفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ وَٱبْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ
ٱلْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ٨٤

â€œIsaan irraa garagalee, â€œYuusufin irratti yaa gadda kiyya.â€• jedhe. Gadda irraa kan kaâ€™e ijji isaa lamaan ni addaatte. Inni gaddaan kan guuttameedha.â€• [Suuratu Yuusuf 12:84] Yaâ€™quub gaddaan uwwifamuun ijoollee isaa irraa garagale. Ijoollee isaa hunda haa jaallatu malee,

qalbii isaa keesatti Yuusufif bakka addaa qaba. Yeroo gaddi isatti baayâ€™ate kana keessatti, ilmi gadda isaa daran dabale Yuusufi. Sababni isaas, namni duraan kan gaddu yoo taâ€™ee fi gaddi biraa yoo isatti dabalame, gaddi jalqabaa isa keessatti kakaâ€™a. kanaaf, Yaâ€™quub akkana jedhe: â€œ**Yuusufin irratti yaa gadda kiyya.â€•** Asafaa jechuun gadda cimaadha. Yaâ€™quub gadda isaa hidda qalbii isaa keessaa arraba isaatti fide.

Yuusuf urga bade xiqqaate xiqqaatu wagga 25 taâ€™e, garuu laalaan kuni hin hirâ€™anne. Obboleeyyan isaa Yuusufin balleessun jaalalli abbaa isaanii isaaniif akka darbutti yaadan, haa taâ€™u malee kuni yaaddo abbaan Yuusufiif qabu dabale. Wanti seenaa kana irraa barannu, *sheyxaanni â€˜diliin (cubbuun) nu fayyadaâ€™ jenne akka yaannu nu gowwoomsa. Garuu akka seeraatti, Rabbiin hojii badaa keessa barakaa hin goone*.

Gaddi Yaâ€™quub guddaa fi cimaa taâ€™uu irraa kan kaâ€™e, â€œâ€¦**ijji isaa lamaan ni addaatteâ€¦â€•** Kana jechuun baayâ€™isee booyu irraa kan kaâ€™e kutaan ijaa gurraachi gara adiitti jijjirame. Kuni ijji isaa dadhabuu agarsiisa.

â€œInni gaddaan kan guuttameedha.â€• Kana jechuun keessi isaa gaddaan kan guuttameedha, garuu gadda isaa ifa hin baasu, namootatti hin odeessu. Garmalee dhokfata.

Kaziim jechuun nama garmalee gadda ofii dhokfatuu fi namootatti ifa hin baasnedha. Rabbiin Yaâ€™quubiin akkana jechuun ibse: â€˜Inni gadda ofii ni dhokse, ni eege, kophaatti bahe. Sababni isaas, gadda isaa mulâ€™isuu hin barbaanne, kana yeroo dheeraaf raawwataa ture.â€™

Yaâ€™quub miiraa isaa waan tooâ€™ateef Rabbiin isa faarse. Haala guutuun Rabbiitti amanuu jechuun mararfannaaf namootatti qajeelu osoo hin taâ€™in Rabbiin qofatti qajeeludha. Eeyyen, gargaarsaa fi deeggarsaaf namootatti qajeelun amala ilma namaati. Akkas gochuun cubbuu miti. Garuu namni gargaarsi hundi Rabbiin irraa akka dhufu hubachu fi sirritti amanuu qaba. Inumaa, namoonni nu gargaaruuf yommuu barbaadan, wanta Rabbiin nuuf barreesse malee wanta biraa gochuu hin dandaâ€™an.

Akkasumas, booyun yaad-rimee sabrun jamiil (obsa bareedaa) hin faallessu. Rabbiin Yaâ€™quubin nama obsa bareedaa qabu akka taâ€™etti ibse. Garuu inni kana waliinu hanga ijji isaa addaattutti ni booye. Booyu fi miira agarsiisuun amala namaati.

Yommuu daaâ€™imni Nabiyyii keenyaa (SAW) maqaan isaa Ibraahim jedhamu harka isaa keessatti duâ€™u, Nabiyyiin ni booye. Imimmaan osoo isarraa coccophu ni jedhe, â€œDhugumatti, ijji imimmaan ni buusti, qalbiin ni gadditi, garuu wanta Gooftaa keenya gammachiisu malee hin dubbannu. Yaa Ibraahim nurraa addaan bahu keetin gaddine. (Sahiih Al-Bukhaari 1303)

Siiraa keessatti osoo sahaabonni isa waliin jiranu, bakka kanaan ala bakki Nabiyyiin itti booye sadii ni jira. Sahaabonni dinqisiifatanii akkana jedhan: â€œYaa Ergamaa Rabbii! Atillee ni boottaa sila?â€• Kuni isaaf akka hin malleetti yaadan. Hayyuun beekkaman Hasan Al-Basri barataa sahaabota baayâ€™ee ture. Yommuu ilmi isaa duâ€™u booyu jalqabe. Barattoota isaa keessaa barataan tokko haala booyicha kanaa isarratti jibbuun isa ilaale. Akka aadaa isaaniitti booyun mallattoo dhiirummaati miti. Hasan ni jedhe, â€˜Dhugumatti, Yaâ€™quub booyee jira. Rabbiin booyicha saniif isa hin waqqasne.â€™ Booyichi

Yaâ€™quub sadarkaa inni Rabbiin biratti qabu hin hirâ€™isne.[4]

Guduunfaa:
âœ•Namni wanta argee fi beeke qofaan ragaa bahuu qaba.
âœ•Soba dubbachuun rukuttaa cimaa mallattoo (gadaannisa) namarratti hanbisuun wal fakkaata. Ati harâ€™a yoo nama sobde, boru osoo dhugaa dubbattellee namoonni si hin amanan. Kanaafu soba of eeggadhu.
âœ•Gadda ofii dhokfachuun Rabbiin qofatti himachuun amala namoota gaarummaa olâ€™aanaa qabaniidha.
âœ•Booyun obsa bareedaa hin faallessu. Wanti hubatamu qabu; asitti booyu jechuun iyyuu fi uffata ofirraa cicciruu osoo hin taâ€™in imimmaan buusudha. Iyyu fi uffata cicciruun akka shariâ€™aatti dhoowwadha. Garuu imimmaan buusun hayyamamaa fi mallattoota rahmataati.

[1]Tafsiir Tahriir watanwiir
[2] https://www.kuranvemeali.com/yusuf-suresi/83-ayeti-tefsiri
[3] Lesson from Surah Yuusuf-Yaasir Qaadi
[4] Madda olii

Date Created
February 28, 2022
Author
admin